Verhalen van Fita

Verrassend verhaaldebuut van Curaçaose Myra Römer

Na een lange periode van stilte is de laatste tijd plotseling de Nederlands-Antilliaanse literatuur herleefd met het werk van twee late debutanten. Erich Zielinski publiceerde met *De engelenbron* een roman die momenteel hoge ogen gooit. De pas verschenen verhalenbundel *Verhalen van Fita* door Myra Römer verdient het door de kwaliteit even bekend te worden als deze roman.

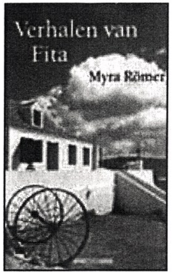

Door Wim Rutgers

"Voorvallen of gebeurtenissen wilde ik me niet herinneren. Het ging me alleen maar om losse beelden. Beelden waarbij de verschillende figuranten zich schoksgewijs tegen een groot decor bewegen. De figuranten wisselen elkaar af. Het decor verandert voortdurend van kleur. Ik hoefde er geen moeite voor te doen. Stilliggen en al die beelden regen zich vanzelf aaneen."

Dit citaat uit *Verhalen van Fita* karakteriseert het verhaaldebuut van de Curaçaose al jaren in Nederland wonende Myra Römer. De 250 pagina's tellende bundel met ruim twintig verhalen komt als het ware uit de lucht vallen. De boekomslag en website van de uitgever zijn bovendien wel heel erg karig met auteursgegevens. Het gaat natuurlijk om de verhalen zelf, maar als lezer ben je toch nieuwsgierig naar de auteur van wie tot nu toe nooit iets gehoord werd. Zeker nu de verrassende volwassen kwaliteit van de verhalen blijkt.

COMING OF AGE

De bundel kan in de eerste plaats gekarakteriseerd worden als voorbeeld van het 'coming of age' genre, waarin een vrouwelijke hoofdpersoon van meisje opgroeit tot volwassene, een genre dat zich de laatste decennia in de Caribische literatuur ontwikkelde als opvolger van de al wat oudere door mannelijke auteurs geschreven 'novels of childhood'.

Die verhalen beschrijven een cruciaal moment rond het opgroeien van kind tot jong hoofdpersonen zijn de jongeren die zelf hun verhaal vertellen of over wie verteld wordt. Met het volwassen worden van de hoofdpersoon gaan de zelfstandigheid en het zelfbewustzijn van een maatschappij waarin ze opgroeien gepaard.

Bekende Engels-Caribische voorbeelden zijn werken van V.S. Naipaul, George Lamming, Michael Anthony, Geoffrey Drayton, Austin Clarke en Ian McDonald. De Arubaan Denis Henriquez hoort met *Zuidstraat* (1992) eveneens in dit gezelschap thuis.

In de 'coming of age novel' moet een jonge vrouwelijke hoofdpersoon haar persoonlijke oplossing zien te vinden voor haar problemen en in het reine zien te komen met de spanningen van het kolonialisme op cruciale momenten in haar leven. Jonge vrouwen zijn als het ware dubbel gekoloniseerd omdat ze ook als vrouw moeten emanciperen. Deze jonge vrouwen die opgroeien tot zelfbewustzijn en zelfstandigheid staan symbool voor de maatschappelijke groep van vrouwen en de politieke situatie van het land van de hoofdpersoon. De verhalen zijn door de vertelwijze vaak sterk in de orale traditie geworteld, die gepersonifieerd wordt in sterke familiebanden, waarbij vaak een wijze grootmoeder op de voorgrond treedt. De besproken thema's zijn kleur en klasse en de rol van 'gender' bij de culturele identificatie. Met de kansen die het onderwijs biedt, ontwikkelen vrouwen zich tot onafhankelijke personen. De 'coming of age novels' zijn dus een vrouwelijke pendant van de 'novels of childhood', maar ze zijn sterker op de psychologie en het innerlijk van de hoofdpersoon gericht. Bekende voorbeelden van dit soort in het algemeen sterk auto-

etitia (1995). Myra Römers *Verhalen van Fita* is opgebouwd als een bundel met elkaar samenhangende, chronologisch gerangschikte verhalen die het nog jonge leven van de hoofdpersoon en ik-verteller Fita, haar uitgebreide familie en het Curaçao van weleer beschrijven.

TWEE 'DELEN'

Dat is het geval in zeventien verhalen, die samen nagenoeg 200 pagina's omvatten. De laatste zes verhalen wijken van dit patroon af. Ze beschrijven algemene man-vrouw-verhoudingen rond leven, liefde en dood. Römer had met het eerste deel van zeventien verhalen over Fita en haar familie kunnen volstaan en had dan ook al een prachtige voldragen bundel geproduceerd en de laatste verhalen voor een volgende uitgave kunnen bewaren. Maar er is niets op tegen om ze hier toch op te nemen, want ze sluiten stilistisch en thematisch volkomen aan met hun beschrijving van het macho-gedrag van de mannelijke hoofdpersonen tegenover het marianisme van de Curaçaose vrouwen.

"Nog de vorige avond had Dahlia met veel vertoon en misbaar laten weten dat shon Rere geen laatste eer verdiende, en zeker geen bijzetting op gewijde grond. Zo'n man, die meende dat het kruis alleen tussen vrouwenbenen te vinden dig over hem heen te strooien. Maar mocht de heilige Antonius van Barber haar gebeden verhoren en het onverhoeds toch gaan regenen, dan zou ze komen om drek op Reres kist te scheppen."

Fita groeit met een *jaja* en dienstmeisjes van tienjarig meisje tot jonge vrouw op in een gezin in goeden doen waar vader Boeboe en moeder Emma ondanks geloofs- en kleurverschil harmonisch met elkaar omgaan, te midden van uitgebreide familiecontacten met talrijke eigenlijke en oneigenlijke ooms en tantes, buurtgenoten en een uitgebreide kennissenkring. Zij vormen allemaal de steeds weer terugkerende verhaalpersonages die een keer centraal staan en vervolgens als figurant optreden.

Het eerste verhaal over het grijze mannetje uit het Curaçaose volksgeloof vertelt van de verdwijning van een paar jonge meisjes die slachtoffer zijn geworden van een lustmoord, gevolgd door een volksgericht. In het laatste verhaal van dit eerste deel keren Fita en haar oudere zus later nog eens terug naar de Trapsteeg, waar ze in hun jeugd getuige zijn geweest van wraakmoord na overspel. Zo legt de auteur als vanzelfsprekend veel bloot van het eilandelijke leven van ruim een halve eeuw geleden, het toen nog vanzelfsprekende volksgeloof en traditionele gebruiken die intussen volledig verdwenen zijn.

INHOUD

Vaak vervlecht Römer in haar verhalen verschillende tijdlagen en de erbij horende gebeurtenissen en herinneringen. Ze is daarbij trefzeker in haar taalgebruik en beeldspraak. Sommige verhalen eindigen met een verrassend slot, andere moeten het hebben van een algemene sfeertekening met een minder gesloten plot.

Een aantal verhalen vertelt van kleine gebeurtenissen en klein kinderleed dat toch diep in het nog jonge leven van Fita ingrijpt. Haar verzorging van het jonge geitje Brownie dat in de vleespan verdwijnt als vader zijn 40e verjaardag in vol ornaat viert is nogal voorspelbaar.

Andere grijpen dieper, vooral als de jonge Fita langzaam en onzeker volwassen wordt, waarbij de aanvankelijke geheimzinnige en onbegrijpelijke wereld van de volwassenen stuurd omdat ze protesteert tegen de leraar die beweert dat meisjes geen wiskunde kunnen leren. Op de lagere school was het al niet veel beter, waar een non schreeuwde: "Dat die zwartjes geen woord Nederlands kunnen spreken is tot daaraan toe, maar dat ze zo dom zijn dat ze geen Nederlands verstaan, is een schande." Zo geeft Römer een beeld van een voorgoed verdwenen tijd die evenwel nog levendig in de herinnering van veel mensen aanwezig zal zijn. Het eiland met zijn knoek, de zee en de baaien, de wind en de hitte, de rotsen en de stad vormen het natuurlijke decor. De auteur slaagt er door haar verteltrant en dwingende stijl in de lezer steeds mee te voeren op het ritme van haar herinneringen.

VOORBEELD

Het hoort tot de familietraditie om op *moonlightparty's* met auto's vol drank en eten naar de baai te gaan. Fita die zich steeds meer van haar ontwikkelende vrouwelijke lichaam bewust wordt, onttrekt zich aan de avances van een puistige jongen en de drukte van het grote gezelschap door eenzaam naar een uitstekende rots te klimmen, haar kleren naar beneden te gooien en naakt van de klip de baai in te duiken. Dit simpele verhaalgegeven wordt onderbroken door beschrijvingen van de indrukwekkende natuur en door herinneringen aan een ontmoeting met haar knappe nicht Angelita die Frans en Spaans doceerde op de openbare middelbare school en gedichten schreef. Deze had een ongelukkige liefde achter de rug, maar maakte weer een afspraak met een collega. Op de avond van deze eerste afspraak verongelukte Angelita op exact dezelfde rots waar de jonge Fita nu de baai in duikt: "Ik voelde de zachte bries door mijn haren spelen. Ik liet mijn handen langzaam over mijn lichaam glijden. Het voelde goed aan. Ik deed twee passen naar achteren, haalde diep adem, trok mijn buikspieren in, zette twee stappen, stak mijn armen met een ruk naar voren en zweefde. Ik zou mijn lijf door het koele water heen voelen snijden. Dan zou ik met trage, lange slagen naar zijn strand aan de andere kant van het klif zwemmen."

Myra Römer, *Verhalen van Fita*
Amsterdam-Antwerpen: Uitgeverij Atlas